

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

472. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 15. A 16. JÚNA 2011

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zdaňovanie finančného sektora“

[KOM(2010) 549 v konečnom znení]

(2011/C 248/11)

Spravodajca: **Stasys KROPAS**

Komisia sa 7. októbra 2010 rozhodla podľa článku 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zdaňovanie finančného sektora“

KOM(2010) 549 v konečnom znení.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 31. mája 2011.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 472. plenárnom zasadnutí 15. a 16. júna 2011 (schôdza z 15. júna 2011) prijal 102 hlasmi za, pričom 16 členovia hlasovali proti a 28 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta všetky iniciatívy Komisie, ktorých cieľom je prispieť k obnove rastu, odolnosti a finančnej stability. Stabilita a účinnosť finančného sektora, a tým aj obmedzenie podstupovania nadmerného rizika, ako aj vytváranie správnych stimulov pre inštitúcie finančného sektora, by sa mali zabezpečiť prostredníctvom primeranej regulácie a dohľadu. EHSV v tejto súvislosti nedávno vyjadril podporu možnosti vypracovať systém fondov na riešenie krízovej situácie bánk, ktorý by bol súčasťou rámca pre krízový manažment.

1.2 V dôsledku krízy sa musia vlády usilovať o fiškálnu konsolidáciu, aby boli schopné uniesť náklady spojené s krízou a čeliť jej sociálnym a hospodárskym dôsledkom. EHSV zastáva názor, že finančný sektor by mal spravodlivým a zásadným spôsobom prispieť k týmto snahám.

1.3 Ako sa zdôrazňuje v oznámení Komisie, čoraz viac členských štátov prijíma jednostranné opatrenia týkajúce sa

zdaňovania finančného sektora. Tieto štáty schválili rôzne systémy zdaňovania založené na rôznych základoch dane, rôznych efektívnych sadzbách dane a rôznej oblasti pôsobnosti. EHSV sa domnieva, že základ dane pre takéto fiškálne mechanizmy by sa mal harmonizovať a že opatrenia na zabránenie dvojitému zdaneniu by mali byť koordinované. Pri prijímaní iniciatív v tejto oblasti by Komisia mala brať do úvahy odlišné účinky, ktoré by mohli mať na jednotlivé členské štáty, ako aj dôležitosť a pevnosť vnútroštátnych finančných trhov, existujúci rámec vnútroštátnych daní a novú daň, ktorú mohol príslušný členský štát zaviesť vo vzťahu k finančnému sektoru v dôsledku krízy.

1.4 Nové poplatky, požiadavky a predpisy by mohli mať širokú škálu účinkov na finančný systém a celé hospodárstvo. Ich vplyv na kapitálovú základňu a na schopnosť bánk a finančných inštitúcií plniť svoju úlohu pri financovaní hospodárstva, najmä MSP, by sa mal veľmi starostlivo posúdiť. Celkový podiel finančného sektora EÚ na príjmoch z daní by

sa mal porovnať s inými sektormi. Do úvahy treba vziať aj účinky dodatočných daní na postavenie finančných inštitúcií EÚ v celosvetovej konkurencii.

1.5 Vzhľadom na to, že tlak na likviditu a platobnú schopnosť bol ústredným prvkom pri prepukávaní krízy, EHSV odporúča, aby akákoľvek nová daň pre finančné inštitúcie zohľadňovala schopnosť inštitúcií hradiť svoje záväzky a splniť nové kapitálové požiadavky.

1.6 Vo svojej štúdii vplyvu by Komisia mala venovať osobitnú pozornosť zásade proporcionality. To znamená, že administratívna záťaž, ktorej sú vystavené subjekty pôsobiace na trhu a finančné inštitúcie v dôsledku požiadaviek, ktoré musia spĺňať, by mala byť úmerná hlavnému cieľu tejto novej dane. Ak by Komisia zamýšľala zaviesť novú daň v zmysle modelu dane z finančných transakcií (FTT), potom by sa mala usilovať o konzistentnosť s politickými opatreniami, ktoré vypracovala v uplynulých rokoch s cieľom zjednodušiť daňové postupy, ktoré sú považované za prekážky po uskutočnení obchodu. Keby mala v úmysle zaviesť daň z finančných aktivít (FAT), potom by sa mal základ dane stanoviť takým spôsobom, aby bol zlučiteľný s informáciami, ktoré sú pre finančné inštitúcie ľahko dostupné v existujúcom rámci finančného výkazníctva.

1.7 EHSV trvá na svojich záveroch a odporúčaníach prezentovaných v stanovisku z 15. júla 2010, ktoré hovoria v prospech zavedenia dane z finančných transakcií (FTT) ⁽¹⁾, no zároveň by rád zdôraznil, že vzhľadom na riziko premiestňovania finančných aktivít do finančných centier mimo EÚ by sa malo uprednostniť zavedenie FTT na celosvetovej úrovni pred jej zavedením len na európskej úrovni. Ak sa však ukáže, že prijatie FTT na celosvetovej úrovni nie je možné, potom by EHSV uvažoval o prijatí FTT pre EÚ, pričom by bral do úvahy výsledok hodnotenia vplyvu Európskej komisie.

1.8 Daň z finančných aktivít (FAT) by mohla mať podobné nedostatky ako FTT, vrátane presunov. Predbežná štúdia Komisie o vplyve by sa mala zaoberať aj touto otázkou.

1.9 Zavedenie novej dane založenej na peňažných tokoch a navrhutej mimo rámca DPH, čo by znamenalo, že v nevyhovujúcom režime oslobodenia od DPH nedôjde k žiadnym zmenám, môže viesť k veľmi zložitému daňovému systému pre finančné inštitúcie. Hoci ešte nie sú k dispozícii závery štúdie o vplyve, ktorú má vypracovať Komisia, sa preto EHSV domnieva, že ak by mala byť nová daň vo finančnom sektore založená na peňažných tokoch alebo podobných faktoroch, Komisia by mala posúdiť, aké výhody by malo jej navrhnutie v rámci DPH, aby sa tak sektoru zaistil administratívne jednoduchší prístup a aby sa zmiernil problém s nekompenzovateľnou DPH. Na pamäti treba mať aj neželané dôsledky, s ktorými by mohlo byť zavedenie dane pre finančný sektor spojené, konkrétnejšie rozvoj alternatívnych systémov, ktoré by nepodliehali právnej úprave, dohľadu alebo kontrole a ktoré by postupne mohli spôsobiť veľké problémy.

1.10 Nemal by sa prehliadať vplyv novej dane na konkurencieschopnosť bankového sektora, a to tak v súvislosti

s konkurencieschopnosťou bankového sektora v porovnaní s nebankovým, ako aj vo vzťahu k schopnosti bankového priemyslu naďalej plniť finančné potreby reálneho hospodárstva. Toto je obzvlášť dôležité, keďže sa hospodárstvo snaží dostať z recesie.

2. Kontext

2.1 V dôsledku krízy čelia vlády na celom svete veľkému dvojitému problému: po prvé, musia urýchlene reformovať finančný a bankový systém, a po druhé, potrebujú nové zdroje príjmov.

2.2 Zvažujú sa rôzne ciele, ktoré by sa zavedením dane mohli sledovať, a to vrátane odstránenia negatívnych externalít, konsolidácie verejných financií, príspevku finančného sektora k splateniu nákladov, plnenia záväzkov voči rozvojovému svetu a boja proti klimatickým zmenám. Vzhľadom na nízku mieru zdaňovania finančného sektora by cieľom mohlo byť tiež to, aby tento sektor spravodlivým a zásadným spôsobom prispieval do verejných rozpočtov. Cieľ daní pre finančný sektor zostáva zatiaľ dosť široký, pričom charakter a mechanizmy týchto daní sú stále predmetom skúmania.

2.3 Európska komisia vydala 7. októbra 2010 oznámenie o zdaňovaní finančného sektora ⁽²⁾ v budúcnosti, ktorý bol doplnený ešte dokumentom útvarov Komisie ⁽³⁾ a v ktorom sa uvažuje o dvoch nástrojoch:

— Na úrovni EÚ by sa mala zaviesť daň z finančných aktivít (FAT), ktorá by vytvorila príjmy do rozpočtov členských štátov a zároveň pomohla zabezpečiť väčšiu stabilitu finančných trhov. V dokumentoch bol vyjadrený názor, že keby sa takáto FAT starostlivo navrhla a implementovala, neznamenala by z hľadiska konkurencieschopnosti EÚ žiadne nadmerné riziko.

— Na celosvetovej úrovni Komisia podporuje myšlienku dane z finančných transakcií (FTT), ktorá by podľa nej mohla pomôcť pri financovaní medzinárodných výziev, ako napr. rozvoj alebo klimatické zmeny.

2.4 Vzhľadom na celosvetový a systémový charakter finančnej krízy Komisia takisto pripomína, že banková daň môže mať odstrašujúci účinok, pokiaľ ide o podstupovanie nadmerného rizika. Podľa nej by vhodne dopĺňala reformy týkajúce sa regulácie a dohľadu tým, že by podporila účinnosť, odolnosť a stabilitu finančných trhov a znížila ich volatilitu.

2.5 Komisia navrhla tiež iniciatívy v oblasti krízového manažmentu, vrátane vytvorenia Fondu na riešenie krízovej situácie bánk ⁽⁴⁾, ktorý už bol predmetom stanoviska EHSV ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ KOM(2010) 549, s. 5.

⁽³⁾ SEK(2010) 1166, s. 3.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 254 v konečnom znení.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV o fondoch na riešenie krízovej situácie bánk, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 16.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Daň z finančných transakcií“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 81.

3. Spravodlivý a zásadný príspevok finančného sektora do verejných rozpočtov

3.1 Vďaka úlohe, ktorú subjekty finančného sektora zohrávali pri prepukávaní krízy, počas ktorej museli vlády pomáhať finančným inštitúciám z problémov, sa rozšíril názor, že príslušné náklady by nemali znášať občania ani iné sektory. Tento názor je sformulovaný v ciele, že „tento sektor by mal spravodlivým a zásadným spôsobom prispievať do rozpočtov verejných financií“. V tejto súvislosti Komisia zamýšľa začleniť do svojej hospodárskej štúdie podrobné hodnotenie vplyvu, v ktorom by sa zanalyzovali rôzne možnosti zdaňovania v snahe dopracovať sa k vyváženému návrhu.

EHSV odporúča Komisii, aby vykonala prieskum týkajúci sa celkového podielu sektora finančných služieb v EÚ na príjmoch z daní, pričom by posudzovala výšku všetkých rozličných daní, ktoré spoločnosti poskytujúce finančné služby už platia. Táto štúdia môže podať veľmi dobrý obraz o platení dane z príjmu právnických osôb, nekompenzovateľnej DPH a odvodoch za zamestnancov, ktoré platia banky ako zamestnávateľia. Odvody zamestnancov by mali byť oddelené a začlenené ako ukazovateľ širšieho hospodárskeho prínosu. Zámerom by hlavne mohlo byť overiť, či existuje symetria medzi zdaňovaním bankového sektora a jeho prínosom a či je celkový podiel bankového sektora na príjmoch z daní nižší alebo vyšší ako u iných kľúčových sektorov. Napokon by sa mohla odhadnúť súhrnná výška novej bankovej dane a súčasného celkového podielu na príjmoch z daní.

3.2 EHSV sa domnieva, že keby sa mala zaviesť daň pre finančný sektor, takáto štúdia by sa mohla ukázať ako užitočná z hľadiska stanovenia jej rozsahu tak vo vzťahu k oblasti pôsobnosti, ako aj pokiaľ ide o efektívnu sadzbu dane. Mala by pozorne preskúmať schopnosť bánk adaptovať a posilniť svoju kapitálovú základňu a ich schopnosť poskytovať financie domácnostiam a podnikom (najmä malým a stredným) v EÚ.

3.3 Podľa názoru EHSV nemôžu byť návrhy týkajúce sa toho, ako by mohol finančný sektor prispieť k pokrytiu nákladov akejkoľvek krízy, ku ktorej by v budúcnosti mohlo dôjsť, oddelené od prebiehajúcej diskusie o rozsiahlejších zmenách regulačného systému a od veľkého radu opatrení zameraných na zníženie pravdepodobnosti finančného zlyhania a jeho vplyvu.

3.3.1 Zdaňovanie finančného sektora by malo optimálnu formu, keby vyvážené spĺňalo na jednej strane fiškálny cieľ tvorby daňových príjmov a na strane druhej cieľ obmedzenia ochoty podstupovať riziko.

4. Daň z finančných transakcií (FTT)

4.1 Daň z finančných transakcií má plniť rôzne ciele, predovšetkým však utlmiť neproduktívnu činnosť na finančných trhoch prostredníctvom zníženia miery špekulácií a volatility a zároveň vrátiť štátu finančné prostriedky.

4.2 Európsky parlament prijal v marci 2010 uznesenie o daniach z finančných transakcií a v marci 2011 Správu o inovatívnom financovaní na celosvetovej a európskej úrovni⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2010 o daniach z finančných transakcií a ich praktickom fungovaní a návrh Správy o inovatívnom financovaní na celosvetovej a európskej úrovni (2010/2105(INI)).

4.3 Uplatňovaním FTT sa úrady snažia znížiť počet riskantných, špekulatívnych („spoločensky bezúčelných“) (7) finančných transakcií. Môžu ju tiež považovať za pomôcku pri predchádzaní prílišnému rastu bánk alebo uskutočňovaniu príliš veľa riskantných transakcií zo strany bánk v budúcnosti.

4.4 EHSV vyjadril názory na FTT vo svojom stanovisku z vlastnej iniciatívy o dani z finančných transakcií, v ktorom uviedol okrem iného aj nasledujúce závery a odporúčania:

— prvoradým cieľom dane z finančných transakcií by mala byť zmena správania finančného sektora, a to pomocou obmedzenia krátkodobých špekulatívnych finančných transakcií. Týmto spôsobom by finančný sektor mohol pri svojej činnosti využívať cenový mechanizmus trhu. Očakávaný účinok by bolo možné dosiahnuť, ak by daň z finančných transakcií najväčšmi zasiahla najčastejšie transakcie.

— Ďalším cieľom dane z finančných transakcií je navýšenie prostriedkov do verejného rozpočtu. Tento nový zdroj príjmov by sa mohol využívať na podporu hospodárskeho rozvoja v rozvojových krajinách, financovanie politik týkajúcich sa klímy v rozvojových krajinách alebo na zníženie zaťaženia verejných financií. Posledná z uvedených možností by tiež znamenala, že finančný sektor splatí dotácie z verejných zdrojov. Z dlhodobého hľadiska by sa tieto výnosy mali stať novým všeobecným zdrojom verejných príjmov.

4.5 Keďže z mnohých strán zaznievajú výhrady v súvislosti s rizikom presunu hroziacim v prípade, že by sa mala daň uplatňovať len lokálne, malo by sa o dani z finančných transakcií uvažovať najprv na celosvetovej úrovni, ako to presadzuje Komisia. Ak sa však ukáže, že to nie je možné, EHSV by bol za zavedenie dane z finančných transakcií na úrovni EÚ, pričom by sa mal brať do úvahy výsledok hodnotenia vplyvu Európskej komisie.

4.6 EHSV zastáva názor, že FTT by mala byť navrhnutá tak, aby bolo jej vyberanie prostredníctvom systémov centrálnych depozitárov ľahko aplikovateľné. Do úvahy by sa mali brať otázky a náklady súvisiace s vymáhaním a dodržiavaním široko stanovenej FTT, ako aj právna neistota u predpokladaných výbercov dane v prípade mimoburzových transakcií (*OTC – over the counter*) s cennými papiermi a derivátmi, s ktorými sa neobchoduje na burze.

4.7 EHSV poukazuje na záver aj na skutočnosť, že i naďalej existujú mnohé jurisdikcie, ktoré vytvárajú zahraničné finančné centrá, pre ktoré je charakteristická netransparentnosť spojená s bankovým tajomstvom a nízke, prípadne nulové zdaňovanie. Vzhľadom na jednoduché zakladanie finančných pobočiek a možnosť pôsobiť v týchto miestach prostredníctvom internetu

⁽⁷⁾ *Taxing the Speculators*, <http://www.nytimes.com/2009/11/27/opinion/27krugman.html>.

je nevyhnutné, aby sa spoločne so schválením FTT zaviedla povinnosť zvýšiť transparentnosť a nadviazať efektívnu spoluprácu v oblasti súdnicstva a daní.

5. Daň z finančných aktivít

5.1 Hlavným znakom FAT v porovnaní s FTT je to, že prostredníctvom FAT sa zdaňujú spoločnosti pôsobiace vo finančnom sektore, kým FTT zdaňuje účastníkov finančného trhu. Okrem toho, zatiaľ čo FTT zafažuje obchodovanie, ktoré sa koncentruje v obmedzenom počte finančných centier, FAT je zameraná na zisky a príjmy finančného sektora, ktoré sú rozdielne rozdistribuované rovnomernejším spôsobom.

5.2 Komisia sa na základe správy MMF domnieva, že ďalším možným nástrojom zameraným na lepšie zdaňovanie finančného sektora a zníženie potenciálnych negatívnych externalít by mohla byť daň z finančných aktivít (FAT).

5.3 Pri vypracúvaní FAT môže Komisia určiť základ dane s odkazom na finančný výkaz.

5.4 Použité pojmy by mali byť zrozumiteľné na základe existujúcich rámcov v oblasti účtovníctva, či už by išlo o medzinárodné štandardy finančného výkazníctva (IFRS) alebo o miestne všeobecne uznávané účtovné zásady (miestne GAAP), keďže niektoré finančné inštitúcie nemusia uplatňovať IFRS.

5.5 Ak by bola FAT navrhnutá na základe peňažných tokov, mohlo by mať jej zavedenie vplyv na likviditu a predražiť peňažné toky, pričom tlak na likviditu bol kľúčovým prvkom pri prepukávaní krízy. Dá sa preto odporúčať, aby sa pri určovaní základu dane FAT venovala osobitná pozornosť platobnej schopnosti inštitúcií a ich schopnosti prispôbiť sa novým kapitálovým požiadavkám, ako aj vzájomným väzbám medzi FAT a DPH.

6. DPH

6.1 Podľa názoru Komisie sa zavedenie novej dane opiera okrem iného o oslobodenie finančných služieb od DPH na základe smernice Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty („smernica o DPH“).

6.2 EHSV by rád zdôraznil, že hlavným dôvodom tohto oslobodenia sú koncepčné a praktické ťažkosti pri odhadovaní hodnoty súvisiacej s finančnými službami, ktoré banky poskytujú. Je to tak predovšetkým v prípade tradičných finančných sprostredkovateľských služieb v oblasti vkladov a úverov. Hodnota týchto služieb má formu rozpätia medzi úrokmi účtovanými pri pôžičkách a úrokom vyplácaným pri vkladoch. Toto rozpätie je súhrnným ukazovateľom sprostredkovateľských služieb, ktoré banky poskytujú vkladateľom a dlžníkom a ktoré nemožno pre jednotlivé transakcie okamžite vyhodnotiť s cieľom uplatniť DPH alebo akúkoľvek inú formu dane spojenú s transakciami. Je ťažké vypracovať metodiku na priradenie takéhoto rozpätia jednotlivým transakciám na účely DPH na základe fakturačnej metódy. Rovnaké problémy vznikajú pri zdaňovaní poisťovacích a aj iných druhov finančných služieb, ako sú napr. zmenárenské služby a obchodovanie s cennými papiermi.

6.3 Oslobodenie finančných služieb od DPH nie je v právnych predpisoch o DPH spojené so žiadnym právom na odpočet DPH na vstupe, resp. toto právo je obmedzené. Znamená to, že finančné inštitúcie nemôžu v plnej miere odpočítať DPH vzniknutú pri ich vlastných výdavkoch, ktorá preto predstavuje čisté náklady. Suma týchto „skrytých nákladov DPH“ môže byť dosť vysoká, keďže na externalizované služby a transakcie v rámci skupiny vplyva kaskádový účinok dane.

6.4 V roku 2007 Komisia navrhla smernicu týkajúcu sa reformy posudzovania finančných služieb z hľadiska DPH na základe troch pilierov, vrátane návrhu možnosti zdaňovať finančné služby. EHSV sa domnieva, že diskusia o zdaňovaní finančného sektora by nemala byť oddelená od navrhovanej reformy DPH⁽⁸⁾.

6.5 EHSV je zároveň znepokojený rozsahom FAT a kumulatívnym zaťažením, ktoré táto daň vytvára v spojitosti so sumami nekompenzovateľnej DPH. FAT síce môže byť navrhnutá tak, aby sa osobitne zameriavala na ekonomickú rentu a/alebo riziko, no vo svojej najextenzívnejšej forme (súčtová metóda výpočtu FAT) sa vzťahuje na všetky zisky a mzdy. EHSV sa domnieva, že keby bola nová daň založená na peňažných tokoch alebo podobných faktoroch, Komisia by mala posúdiť, aké výhody by malo jej navrhnutie v rámci DPH, aby sa tak zmiernil dopad nekompenzovateľnej DPH, čím by sa predišlo zvýšeniu hospodárskych nákladov pre všetky hospodárske subjekty v Európe.

V Bruseli 15. júna 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ KOM(2007) 746 a 747 v konečnom znení.